

**Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia  
positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan  
ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa**  
Anniina Purola

Varhaiskasvatustieteen proseminarityö  
Kevätlukukausi 2022  
Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto

## TIIVISTELMÄ

**Purola, Anniina. 2022. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa. Varhaiskasvatustieteen proseminarityö. Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto. 40 sivua.**

Tämä proseminaaritutkimus käsitteli positiivista pedagogiikkaa. Tutkimuksessa tarkasteltiin varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan ilmentymisestä varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa.

Tutkimuksen tutkimusotteena käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta ja metodologisena lähestymistapana fenomenologiaa. Tutkimukseen osallistui varhaiskasvatuksessa työskenteleviä varhaiskasvatuksen opettajia ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajia sekä muutama muu kasvatus- ja opetusalaalla työskentelevä työntekijä. Tutkimusaineisto kerättiin verkkokyselynä ja analysoitiin sisällönanalyysin keinoin.

Tutkimustuloksista selvisi, että tutkimukseen osallistuneet tiesivät positiivisesta pedagogiikasta ja käyttivät sitä pedagogisessa toiminnassaan. Tulosten mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisen pedagogiikan käyttämisestä sisälsivät hyviä ja huonoja kokemuksia ja positiivista pedagogiikkaa käytettiin osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa tietoisesti tai tiedostamatta. Tutkimuksen merkitys korostui tärkeänä ja ajankohtaisena lapsille annettavan palautteen laadun ja merkityksen vuoksi.

Asiasanat: varhaiskasvatus, positiivinen pedagogiikka, varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta, kokemukset

# SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	2
1 JOHDANTO.....	5
2 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA VARHAISKASVATUKSESSA.....	7
2.1 Varhaiskasvatuksen lähtökohta.....	7
2.2. Positiivisen pedagogiikan tarkoitus.....	8
2.3 Positiivinen pedagogiikka pedagogisena toimintatapana.....	11
3 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGINEN TOIMINTA.....	14
3.1 Pedagogisen toiminnan lähtökohdat.....	14
3.2 Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa.....	16
3.3 Varhaiskasvatuksen pedagogiset keinot.....	17
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	20
4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	20
4.2 Tutkimuksen lähestymistapa.....	21
4.3 Tutkimukseen osallistujat / Tutkimusaineisto.....	21
4.4 Tutkimusaineiston keruu.....	22
4.5 Aineiston analyysi.....	24
4.6 Eettiset ratkaisut.....	27
5 TUTKIMUSTULOKSET.....	29
5.1 Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta.....	29
5.1.1 Henkilöstön kokemukset lasten huomioimisesta kehuin ja kannustuksin.....	29

5.1.2 Henkilöstön kokemukset tiimityöstä.....	31
5.2 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa.....	32
5.2.1 Varhaiskasvatuksen arjessa positiivista pedagogiikkaa.....	32
5.2.2 Positiivisen pedagogiikan tuomat kokemukset varhaiskasvatuksen arjen merkityksellistäjä.....	33
<b>6 POHDINTA.....</b>	<b>35</b>
6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	35
6.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	39
6.3 Jatkotutkimusaiheet.....	42
<b>LÄHTEET.....</b>	<b>44</b>
<b>LIITTEET.....</b>	<b>48</b>

# 1 JOHDANTO

”Hienosti laitoit itse kengät jalkaan ja pipon päähän!” Tällainen kehu voi olla lapselle merkityksellinen asia, jonka varhaiskasvatuksen henkilöstö pystyy lapselle sanomaan. Tämä pieni lausahdus kiteyttää yksinkertaisimmillaan sen, mitä positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksen arjessa on ja kuinka sen avulla voidaan tehdä päivästä iloisempi lapselle ja henkilöstölle.

Positiivista pedagogiikkaa käyttämällä päiväkotien ja koulujen arkeen voidaan luoda käytäntöjä, jotka mahdollistavat lasten oppimisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisen sekä mahdollisuuden kokemusmaailman dokumentoimiseen (Kumpulainen ym., 2015, s. 238). On tärkeää, että aikuinen osaa asettua lapsen tasolle kuunnellakseen lasten kokemuksia ja heidän ajatuksiaan (Kumpulainen ym. 2015, s. 239; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017, s. 25). Leskisenoja (2017, s. 46) muistuttaa positiivisen pedagogiikan tuovan myönteistä ja voimaperustaista toimintakulttuuria, joka keskittyy lasten vahvuuksiin ja kykyihin.

Lasten vahvuuksien huomaaminen ja positiivisen oppimisympäristön luominen saattaa tapahtua luonnollisesti ilman koulutusta, mutta tärkeintä on jokaisen lapsen mahdollisuus olla osa yhteisöä, jossa opitaan positiivisuutta (Ranta ym. 2020, s. 434). Trogen (2020, s. 258) kertoo, kuinka on parempi kasvattaa hyvää sen sijaan, että keskitytään epäonnistumisiin ja ei-toivottuun käyttäytymiseen.

Positiivinen pedagogiikka pedagogisen toiminnan lähtökohtana on etu niin lapsille kuin aikuisillekin. Aikuisen antama kannustus ja kehut oppimistilanteissa auttavat kaikkia elämään hetkessä ja unohtamaan hetkeksi maailmalla tapahtuvat ikävät asiat, kuten sota. Avola ja Pentikäinen (2020, s. 19) kirjoittavat teoksessaan, kuinka liian harvoin kehuaan lapsia oman vuoron

odottamisesta tai tavaroiden naulakkoon laittamisesta. Keskittyminen hetkeen on tämän vuoksi todella tärkeää. Toivottavasti jokaisessa lasten kasvuympäristössä muistetaan kannustamisen ja kehumisen merkitys, joka antaa lapsille merkityksen tunteen siitä, että hänen taitonsa on huomioitu.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan pedagogisen toiminnan lähtökohtana on yhteiset sovitut säännöt ja toimintatavat, joiden avulla tehdään turvallinen, muita kunnioittava oppimisympäristö, jossa erilaisten tunteiden näyttäminen on sallittua (Opetushallitus, 2022, s. 20). Kuten Avola ja Pentikäinen (2020, s. 42) kirjoittavat, onnelliseen elämään kuuluvat pienet ja merkittävät hetket. Kehu ja kannustus toiselle, tai hyvän huomenen toivottaminen, saattaa helposti piristää päivää ja tuottaa hyvää niin itselle kuin toisillekin. Pedagogisten keinojen käyttämisen lähtökohtana ovat aina lapset ja lasten oppiminen, eikä oppimisen alueet ole erillisiä, vaan niitä käsitellään kokonaisuutena lasten kysymysten, havaintojen ja kiinnostuksen pohjalta esimerkiksi leikin avulla (Kangas ym., 2021, s. 39).

Tämä varhaiskasvatustieteen proseminarityö perustuu siihen, kuinka positiivista pedagogiikkaa voidaan käyttää varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena on tutkia sitä, millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen työntekijöillä on positiivisesta pedagogiikasta ja miten positiivinen pedagogiikka ilmenee varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. Ranta (2020, s. 57) kirjoittaa väitöskirjassaan, kuinka tärkeää on, että jokainen lapsi varhaiskasvatuksessa tulee huomatuksi edes pienen hetken osoittaen lapselle huomiota. Tähän ajatukseen haluan perustaa tämän varhaiskasvatustieteen proseminaritutkimukseni, sillä positiivinen pedagogiikka aiheena on ajankohtainen, ja on tärkeä tutkia, kuinka varhaiskasvatuksen henkilöstö kohtaa lapset positiivisen pedagogiikan keinoin varhaiskasvatuksessa. Aivan kuten Seligman ja Adler (2019, s. 59) kirjoittavat, oppimisessa positiivisuus liittyy yhteisöön, joka haluaa kasvattaa hyvää jokaisessa ihmisessä ja antaa heidän kukoistaa.

## **2 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA VARHAISKASVATUKSESSA**

Tässä luvussa esitetään, mitä positiivinen pedagogiikka on varhaiskasvatuksessa. Ensin määritellään varhaiskasvatus ja varhaiskasvatuksen taustalla olevat asiakirjat. Tämän lisäksi määritellään positiivinen pedagogiikka ja se, mitä positiivinen pedagogiikka tarkoittaa varhaiskasvatuksen kontekstissa.

### **2.1 Varhaiskasvatuksen lähtökohta**

Varhaiskasvatuksen toteuttamista ohjaavat erilaiset asiakirjat, kuten Varhaiskasvatuslaki, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatus on Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 2§) määritelty olevan suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, joka painottaa erityisesti pedagogiikkaa. Heiskanen ym. (2018, s. 829) muistuttavat pedagogisten asiakirjojen olevan olennainen osa varhaiskasvatusta Suomessa, ja jokaiselle lapselle laaditaan oma, yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma.

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 3§) varhaiskasvatukselle on määritelty 10 tavoitetta. Tavoitteista ensimmäinen on tärkein varhaiskasvatuksen kannalta, sillä ensimmäinen tavoite määrittelee sen, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Huomionarvoista on myös YK:n lasten oikeuksien sopimus (60/1991, artikla 31), joka muistuttaa lasten oikeudesta lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan. Leikki varhaiskasvatuksessa on lapsille ominaista toimintaa, koska leikin aikana lapsi oppii mutta samalla elää, hahmottaa ja valloittaa maailmaa (Kangas ym., 2021, s. 62).

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen kokonaisvaltainen edistäminen yhteistyössä huoltajien kanssa (Opetushallitus, 2022, s. 6). Varhaiskasvatukseen liittyy myös esiopetus, jonka tehtävänä on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksien edistäminen (Opetushallitus, 2014, s. 12). Kronqvist (2016, s. 13) muistuttaa hyvän ja laadukkaan varhaiskasvatuksen taustalla vaikuttavasta ajatuksesta eli siitä, miksi ja miten toteutamme varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kirjoitetaan, kuinka varhaiskasvatuksen työtapojen tulee olla yhteydessä lapsen kehityksen ja oppimisen tukemisessa ja nämä toimintatavat tulee olla pedagogisesti perusteltuja (Opetushallitus, 2022, s. 17). Tunnetaitojen opettelulla, havainnoinnilla, tiedostamisella ja tunteiden nimeämiselle on pedagogisesti perusteltu merkitys varhaiskasvatuksen pedagogiikassa (Kangas ym., 2021, s. 71).

## **2.2. Positiivisen pedagogiikan tarkoitus**

Positiivinen pedagogiikka pohjautuu positiiviseen psykologiaan, joka on tieteenala onnellisuuden ja hyvinvoinnin tutkimisessa (Avola & Pentikäinen, 2020, s. 24; 30). Positiivinen pedagogiikka korostaa oppilaiden hyvinvointia koulussa ja päiväkodissa ja positiivisen pedagogiikan sisältö voidaan jakaa ympäristön, hyvinvoinnin ja oppimisen pääsisältöihin (Avola & Pentikäinen, 2020, s. 30). Ympäristönäkökulmaan kuuluu muun muassa yhteistyö vanhempien kanssa, joka on Leskisenojan (2019, s. 128) mukaan tärkeä asia turvaamaan lapsen hyvinvointia ja onnistunutta varhaiskasvatuspolkua. Hyvinvointiin liittyy vahvuuksien huomioiminen. Vahvuuksia on hyvä tarkastella varhaiskasvatuksen aikana, koska vahvuuksien tunnistaminen auttaa lapsia elämässä vastaantulevissa tilanteissa (Leskisenoja, 2019, s. 159). Oppimisenäkökulmaan liittyy muun muassa lapsikeskeisyys. Leskisenojan (2019, s. 72) mukaan aidosti lapsilähtöinen toiminta varmistaa lapselle päivän



aikana mahdollisuuden kokea päivän aikana mahdollisimman paljon iloa, tyytyväisyyttä, innostusta ja mielenkiintoa.

Leskisenoja (2019, s. 18) muistuttaa positiivisen pedagogiikan myönteisyyttä tarvittavan, jotta hyvä voittaa pahan ja positiiviset asiat saavat suuremman painoarvon kuin negatiiviset asiat. Positiivinen pedagogiikka ei unohda vastoinkäymisiä tai vaikeuksien merkitystä lasten elämässä, vaan lähestymistapa on positiivinen, joka muistaa merkittävät asiat, joiden avulla tuotetaan hyvää oloa lapselle (Kumpulainen ym., 2015, s. 228). Huomionarvoista on muistaa vakuuttaa lapset siitä, että lapsi kelpaa, riittää ja on ihana ja arvokas sellaisena kuin on (Leskisenoja, 2019, s. 73).

Positiivinen pedagogiikka on suomalainen käsite, maailmalla tunnetumpi käsite on positiivinen kasvatus (Leskisenoja, 2019, s. 23). Ranta (2020, s. 15) kirjoittaa väitöskirjassaan, kuinka positiiviselle pedagogiikalle ei ole olemassa vakiintunutta määritelmää. Kumpulainen ym. (2015, s. 228) määrittävät positiivisen pedagogiikan pohjautuvan ajatukseen, jonka mukaan lasten oppiminen ja hyvinvointi rakentuvat eri toimintaympäristöjen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa, ja tämän lisäksi positiivisen pedagogiikan ajatukseen kuuluu lasten rohkaisu dokumentointiin sekä oman elämän toimintaympäristöjen jakaminen ja tarkastelu yhdessä toisten lasten, opettajien ja vanhempien kanssa.

Positiivinen pedagogiikka perustuu Martin Seligmanin PERMA-teoriaan. Seligmanin (2012, luku 1) luomassa hyvinvointiteoriassa on viisi elementtiä, jotka ovat positiivinen tunne, sitoutuminen, merkitykset, positiiviset ihmissuhteet ja saavutukset. Seligmanin hyvinvointiteorian viiteen elementtiin liittyy 24 erilaista vahvuutta, jotka tukevat elementtejä (Seligman, 2012, luvut 1 & 10). Seligmanin määrittelemät 6 hyvettä ja 24 luontevahvuutta on esitetty liitteessä 3. Leskisenoja (2019, s. 65-67) nimeää Seligmanin PERMA-teorian viisi elementtiä supervoimiksi, jotka kertovat positiivisen pedagogiikan olennaisimmat asiat. Nämä on esitetty taulukossa 1.

**Taulukko 1. Leskisenojan (2019) nimeämät supervoimat**

SUPERVOIMA	SUPERVOIMAAN LIITTYY MM.
Myönteiset tunteet	Ilo ja onnellisuus
Toimintaan sitoutuminen	Kiinnostus ja toiminnan imu
Välittävät ihmissuhteet	Huolehdituksi, arvostetuksi ja rakastetuksi tuleminen
Merkityksellisyyden kokemukset	Oma näkemys elämän ja toiminnan arvokkuudesta
Saavuttaminen	Huomion kiinnittäminen oppimiseen ja onnistumisen hetkiin

Huomioimalla nämä kaikki mainitut elementit kokonaisuutena, on hyvinvoinnin tukeminen helppoa sekä vaikuttavaa, koska näiden viiden supervoiman yhteyteen voidaan yhdistää suuri osa varhaiskasvatuksen toimintatavoista (Leskisenoja, 2019, s. 64).

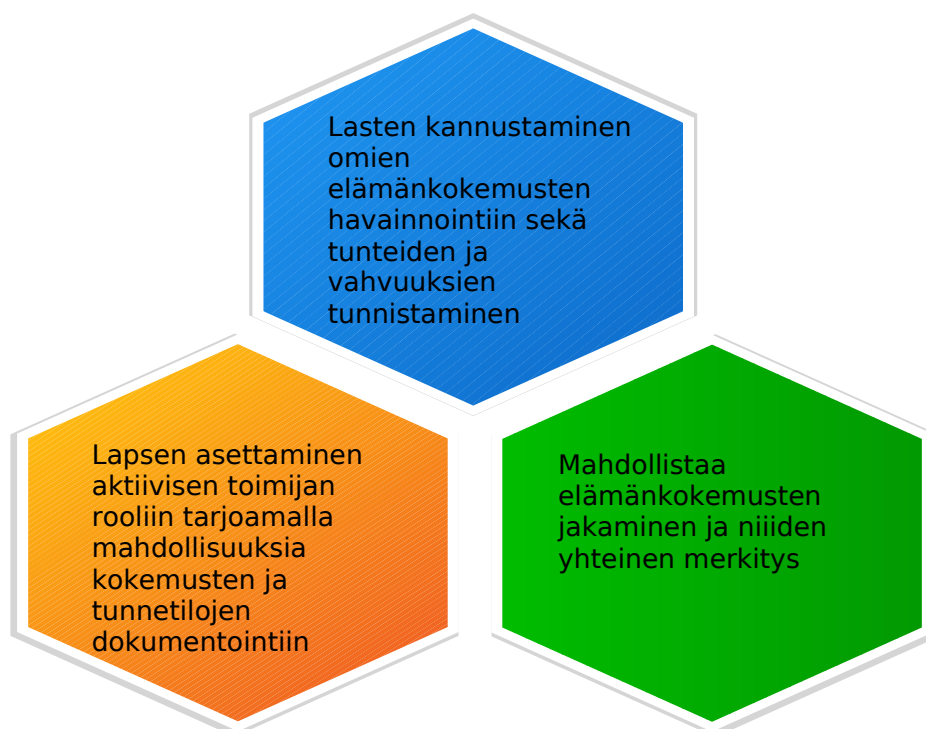
Kumpulainen ym. (2015, s. 228-230) kirjoittavat positiivisen pedagogiikan perusajatusten tiivistyvän viiteen kohtaan. Ensimmäinen ajatus on se, että yksilöllinen ja myönteinen toimintakulttuuri vahvistaa sosiaalisia suhteita, oppimista ja hyvinvointia. Toinen ajatus on, kuinka kasvatus- ja opetustyön lähtökohtia ovat lapsen toimijuus sekä osallisuus kasvu ympäristöjen kokonaisuudessa. Kolmas ajatus puolestaan kertoo, kuinka myönteiset tunteet ovat oppimisen ja hyvinvoinnin voimavaroja. Neljäntenä on ajatus, jonka mukaan lapsen vahvuuksien tunnistaminen on oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisen edellytys. Viimeisenä ajatuksena on kasvatuskumppanuuden rakentuminen luottamuksellisessa ja arvostavassa vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisestä yhteistyöstä käytetään kasvatusyhteistyö-termiä (Opetushallitus, 2022, s. 21).

Ojanen (2015, s. 129) kirjoittaa positiiviseen psykologiaan kohdistuvasta kritiikistä, jonka mukaan positiivinen psykologia lupaa liikaa tai positiivinen

psykologia korostaa liikaa positiivisuutta, kun taas Avolan ja Pentikäisen (2020, s. 37) mukaan positiivisen pedagogiikan voidaan ajatella olevan epäilyttävää tai ”positiivisuushömpää”. Leskisenojan (2017, s. 12) mukaan kritiikki positiivista pedagogiikkaa kohtaan johtuu sanasta positiivinen ja johtaa virhetulkintoihin.

### 2.3 Positiivinen pedagogiikka pedagogisena toimintatapana

Kumpulainen ym. (2015, s. 231-232) kirjoittavat kolmesta periaatteesta, jotka liitetään positiivisen pedagogiikan toteuttamiseen arjen kasvatus- ja opetustyössä (kuvio 1). Nämä periaatteet ovat lasten kannustaminen omien elämäkokemusten havainnointiin sekä tunteiden ja vahvuuksien tunnistamiseen; lapsen asettaminen aktiivisen toimijan rooliin tarjoamalla mahdollisuuksia kokemusten ja tunnetilojen dokumentointiin sekä mahdollistaa elämäkokemusten jakaminen ja niiden yhteinen merkitys.



KUVIO 1. Positiivisen pedagogiikan periaatteet. Kumpulainen ym. 2015.

Kasvattajien tehtävänä on auttaa lapsia löytämään omat vahvuutensa, asiat, joissa hän on hyvä, jotta lapsi saa tuntea, että nämä ominaisuudet ovat hänen vahvuuksiaan (Kumpulainen ym. 2015, s. 234). Myös Avola ja Pentikäinen (2020, s. 108; 77) kirjoittavat teoksessaan positiivisen pedagogiikan kiinnostävän huomion siihen, mikä ihmisessä on hyvää, ja muistuttavat kiinnostumisen olevan myös tärkeää. Ranta (2020, s. 56) kirjoittaa, kuinka vuorovaikutussuhde on tärkeä, eivätkä aiemmat kokemukset tai ennakkotiedot saa vaikuttaa tähän. Sensitiivisyys on asia, joka korostuu lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa vaatien herkkyyttä tunnistaa lapsen eleitä ja signaaleja pyrkien ymmärtämään lasta aidosti, ja olla positiivinen, ystävällinen ja kiinnostunut lasta kohtaan (Ranta, 2020, s. 61; 66). YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukaan (60/1991, artikla 12; 13) lasten näkemykset on huomioitava lasten iän ja kehitystason mukaan ja kuinka lapsella on oikeus ilmaista oma mielipiteensä.

Positiivinen pedagogiikka on parhaimmillaan silloin, kun opettaja on innostunut ja vakuuttunut positiivisen pedagogiikan toimivuudesta ja merkityksestä, myös omassa elämässään (Leskisenoja, 2017, s. 179). Positiiviseen pedagogiikkaan liittyy ajatus lapsesta aktiivisena toimijana huomioiden lasten osallisuus, vahvuudet ja myönteiset tunteet (Trogen, 2020, s. 26). Salminen (2017, s. 173) kirjoittaa, kuinka palautteen antaminen arjen työskentelyssä lapsille on parempi kuin se, että palaute kohdistuu toiminnan lopputulokseen. Huomiota täytyy kiinnittää myös oppimisympäristöön, joka tulee rakentaa lasten tarpeiden pohjalta poistamalla turhat häiriötekijät (Ranta, 2020, s. 68). Rannan (2020, s. 69-75) mukaan selkeään päivärytmiin ja rutiineihin tulee pyrkiä huomioiden lapsen etu niin, että lapsi saa olla oma itsensä ja, että lapsen vireystila oletaan huomioon, kun tarjotaan haasteita ja onnistumisen kokemuksia.

Seligman (2012, luku 5) kirjoittaa, kuinka hyvinvoinnin opettaminen koulussa vähentää masentuneisuutta, lisää nimellisesti onnellisuutta ja sitä kautta parempi hyvinvointi lisää oppimista. Positiivinen kasvatus auttaa myös

oppilaita keskeisten käsitteiden ja ajatusten ymmärtämisessä, osallisuudessa tutkimiseen ja pohdiskeluun sekä taitojen ja ajattelutapojen soveltamiseen elämässä menestyäkseen (Norrish ym., 2013, s. 150). Rannan (2020, s. 80) mukaan tavoitteet sidotaan mahdollisuuksien mukaan leikkiin ja toiminta on pääsääntöisesti leikinmukaista. Tärkeää on myös itseohjautuvuuden ja lasten aktiivisuuden tukeminen rutiinien ja oppimisympäristön rakenteiden avulla unohtamatta lasten osallisuuden merkitystä päivän eri tilanteissa (Ranta, 2020, s. 83-85).

Seligman ja Adler (2019, s. 67) kirjoittavat hyvinvointitaitojen ja akateemisten taitojen olevan yhteydessä toisiinsa lähtien positiivisesta koulutuksesta. Tästä huolimatta onnellisuutta tai hyvinvointia ei useinkaan kirjata kasvatukselliseksi tavoitteeksi (Heiskanen 2018). Positiivinen pedagogiikka pedagogisena toimintana tarvitsee vuorovaikutussuhteita. Ranta (2020, s. 87-107) korostaa sekä lasten vuorovaikutussuhteiden että aikuisten välisten vuorovaikutussuhteiden merkitystä, jotta positiivinen pedagogiikka esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa voi toteutua.

### **3 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGINEN TOIMINTA**

Tämä luku käsittelee varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Ajateltaessa varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa, on hyvä pohtia myös vuorovaikutusta niin varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä lasten kesken. Hyvä ja toimiva vuorovaikutus on pohja laadukkaalle ja toimivalle varhaiskasvatuksen pedagogiselle toiminnalle. Huomioitava on myös pedagogisen toiminnan keinot.

#### **3.1 Pedagogisen toiminnan lähtökohdat**

Salminen (2017, s. 168) kirjoittaa pedagogiikan tarkoittavan kasvattajan tarkoituksellista toimintaa, johon sisältyy tietämys lasten ikätasosta ja kyvyistä ja lisäksi käytännön tietotaito toimintojen ja käytäntöjen sopivuudesta kullekin lapsiryhmälle. Pedagogiikkaan liittyy lisäksi kasvattajan tieto lasten kasvusta ja kehityksestä sekä tilannetietoisuus ja herkkyys. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan myös, kuinka henkilöstöltä edellytetään ammattitaitoa sekä herkkyyttä tunnistaa erilaisissa tilanteissa erilaisia pedagogisia mahdollisuuksia (Opetushallitus, 2022, s. 24). Ranta (2021, s. 44) korostaa, kuinka pedagogisen toiminnan sisältöä tulee avata huoltajille ja perustella varhaiskasvatuksen merkitystä lapsen oppimiselle ja kehitykselle.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta ja toteuttaminen ovat kokonaisvaltaista, lasten ja henkilöstön välistä vuorovaikutusta sisältäen lasten omaehtoista, henkilöstön ja lasten yhdessä sekä henkilöstön suunnittelemaa toimintaa, mutta tärkeintä on

muistaa, että varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskiössä on oppiva ja hyvinvoiva lapsi (Opetushallitus, 2022, s. 23).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määritelty varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys. Viitekehys pitää sisällään kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden, johon kuuluu taitojen opettelu; kokemukset; toiminta; osallistuminen; leikki; liikunta; tutkiminen ja ilmaisu lasten näkökulmasta katsottuna. Tärkeä osa varhaiskasvatuksen viitekehystä on laaja-alainen osaaminen, joka sisältää kuusi osa-aluetta. Laaja-alaista osaamista on ajattelu ja oppiminen; kulttuurinen osaaminen; vuorovaikutus ja ilmaisu; itsestä huolehtiminen ja arjen taidot; monilukutaito; digitaalinen osaaminen; osallistuminen ja vaikuttaminen. (Opetushallitus, 2022, s. 23). Työtapojen valinnassa täytyy muistaa varhaiskasvatukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet, huomioiden lasten ikä, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet (Kinos ym., 2021, s. 33).

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys ottaa huomioon varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin ja oppimisympäristöt, työtavat ja yhteistyön, pedagogisen dokumentoinnin, arvioinnin ja kehittämisen sekä tuen unohtamatta varhaiskasvatuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys pitää sisällään myös oppimisen alueet, jotka ovat kielten rikas maailma; ilmaisun monet muodot; minä ja meidän yhteisömme; tutkin ja toimin ympäristössäni; kasvan, liikun ja kehityn. Viitekehys huomioi myös lasten kasvuympäristöt sekä lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet (Opetushallitus, 2022, s. 23). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, mistä myös Kinos ym. (2021, s. 31) kirjoittavat, että opetus muodostuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät sekä lapsen elämänpiiriin että lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin, koska eheytetty kokonaisuus ja oppimisprosessi on tärkeämpää kuin yksittäiset sisällöt.

Työskennellessään varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuksen henkilöstö saa kokemuksia erilaisista käytänteistä, ja muodostavat niistä oman

mielipiteensä. Mattila (2011, s. 25) kirjoittaa, että työskennellessä lasten parissa täytyy olla riittävä ammatillinen itseluottamus. Käyttämällä esimerkiksi positiivista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksen henkilöstö oppii herkemmin huomaamaan hyviä asioita ja palkitsemaan niistä (Leskisenoja, 2017, s. 17).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan, kuinka varhaiskasvatuksen toiminnan täytyy olla pedagogisesti tarkoituksenmukaista sellaisissa ryhmissä, joka edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa (Opetushallitus, 2022, s. 20). Salminen (2017, s. 163) kirjoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen olevan osa institutionaalista varhaiskasvatusta, jossa henkilöstön toiminta on määritelty ammatillisen ja pedagogisen roolin kautta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kerrotaan, kuinka varhaiskasvatus on henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutusta sisältäen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostaman eheän kokonaisuuden huomioiden eri-ikäiset lapset (Opetushallitus, 2022, s. 12). Varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan liittyy lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen pedagogisesti perustellen (Opetushallitus, 2022, s. 17).

### **3.2 Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa**

Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutus varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välillä on tärkeää. Salminen (2017, s. 163) kirjoittaa toimivan ja arvostavan vuorovaikutuksen varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välillä parhaimmillaan tukevan lapsen kehitystä ja edistävän oppimista. Myös Mattila (2011, s. 18) muistuttaa aikuisen vastuusta kohtaamistilanteissa, jotta lapsella on turvallinen olo, lapsen persoonaa kunnioitetaan ja lapsi saa arvostavan katseen. Tärkeintä on muistaa kasvatuksen tarkoituksena olevan lasten kasvun tukeminen, jotta lapsi oppii aikuiselta tarvittavat taidot läsnäolon, keskustelun, kuuntelun, ymmärtämisen ja empatian muodostamassa kokonaisuudessa



(Trogen, 2020, s. 11). Ranta ym. (2020, s. 426) pitävät tärkeänä sitä, että varhaiskasvatuksessa on mahdollisuus lasten hyvinvoinnin ja kehityksen seuraamiseen, ja samalla myös ongelmien ehkäisemiseen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan, kuinka varhaiskasvatus perustuu siihen, että lapset ja henkilöstö toimivat yhdessä, samalla oppien yhdessä ja toisiltaan huomioiden erilaiset mielipiteet ja tunteet. Tämän lisäksi muistutetaan, kuinka yhdessä tekeminen sekä siitä saatavat osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä (Opetushallitus, 2022, s. 18).

Ei pidä unohtaa sitä, kuinka tärkeää on varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemä yhteistyö ja mallin näyttäminen lapsille. Ranta (2021, s. 32) kirjoittaa, kuinka työyhteisön toiminta heijastuu lapsiryhmään ja lasten toimintaan, koska varhaiskasvatuksen henkilöstön keskinäinen vuorovaikutus toimii esimerkkinä lapsille. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan henkilöstön täytyy tiedostaa, kuinka henkilöstön tapa toimia ja olla vuorovaikutuksessa on malli lapsille lasten omaksuessa yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja (Opetushallitus, 2022, s. 17).

### **3.3 Varhaiskasvatuksen pedagogiset keinot**

Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on käytössään varhaiskasvatuksen asiakirjoihin pohjautuvia pedagogisia keinoja, mutta henkilöstö voi ottaa käyttöön uusia pedagogisia keinoja auttaakseen lapsia oppimaan (Kangas & Harju-Luukkainen, 2021, s. 60). Pedagogisesti toiminnalliset, luovat ja osallisuutta tukevat tilanteet ovat lapsille luontevia oppimisen tapoja ja kuuluvat varhaiskasvatukseen (Kangas ym., 2021, s. 38). Sairanen ym. (2020, s. 43) kirjoittavat, kuinka leikki voidaan ottaa mukaan oppimiseen, sillä leikki on lapsille luonteva tapa toimia, tutkia ja ymmärtää, ottaen huomioon henkilöstön tärkeän roolin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Opetushallitus, 2022, s. 25) korostaa leikin merkitystä pedagogisena keinona, sillä leikki edistää lasten kehitystä, oppimista ja hyvinvointia unohtamatta sitä, kuinka leikki on tapa olla, elää ja hahmottaa maailmaa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee turvata leikin edellytykset, ohjata leikkiä tarvittaessa ja huolehtia jokaisen lapsen mahdollisuudesta osallistua leikkiin omien taitojen ja valmiuksien mukaisesti (Opetushallitus, 2022, s. 25). Myös Virkki (2015, s. 107) korostaa leikin merkitystä, koska se tarjoaa kokemuksia ollen kokonaisvaltaista toimintaa, jonka aikana opitaan sisällöllisiä asioita, kuten matematiikkaa sekä vuorovaikutustaitoja.

Pedagogista dokumentointia käytetään suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen apuna varhaiskasvatuksessa tuottaen tietoa esimerkiksi lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista sekä lapsiryhmän toiminnasta konkreettisella ja monipuolisella tavalla (Opetushallitus, 2022, s. 24). Kumpulainen ym. (2015, s. 231) korostavat, kuinka dokumentoinnin avulla pystytään jakamaan lapsen elämän tärkeät asiat ja kuinka dokumentoinnin avulla voidaan suunnitella pedagogista toimintaa. Kangas ym. (2021, s. 92) kirjoittavat, kuinka pedagogista dokumentointia voidaan pitää tärkeänä menetelmänä osallisuuden pedagogiikassa, koska dokumentointi on jatkuvaa, havainnoivaa ja auttaa ymmärtämään pedagogista toimintaa. Käytännössä pedagoginen dokumentointi on lasten työskentelyn dokumentoimista videoimalla tai valokuvaamalla (Kangas ym., 2021, s. 93).

Pedagogisen toiminnan keinojen tulee olla toiminnallisia sekä luovuutta ja osallisuutta edistäviä, kuten lasten omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen, liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu, ja tarvittaessa tietotekniikka (Opetushallitus, 2022, s. 24). Monipuoliset työtavat mahdollistavat lapset kokeilemaan ja käyttämään työtapoja ryhmissä ja itsenäisesti rohkaisten lapsia kyselemään, ihmettelemään, päättelämään, ratkomaan ongelmia ja mahdollisesti osallistumaan työtapojen suunnitteluun ja valintaan

(Opetushallitus, 2022, s. 24). Varhaiskasvatuksessa oppiminen tapahtuu konkreettisten kokemusten kautta eli oppimisen ja toiminnan kohteiden tulee olla konkreettisia ja käsinkosketeltavia, esimerkiksi hyppynarun avulla oman pituuden mittaaminen (Kangas ym., 2021, s. 143).

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan kuuluu oppimisen alueet, jotka kuvaavat pedagoisen toiminnan keskeiset sisällöt ja tavoitteet, jotka varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ovat kielten rikas maailma, ilmaisen monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn (Opetushallitus, 2022, s. 26). Hännikäinen (2013, s. 49-50) kirjoittaa, kuinka esimerkiksi askartelutilanteeseen liittyy erilaisia ulottuvuuksia opetuksen, materiaaleihin tutustumisen, motoriikan kehittymisen sekä henkilöstön ja lapsen välisen vuorovaikutuksen kautta. Tärkeää on, että varhaiskasvatuksen henkilöstö on tietoinen omista käytännöistään sekä siitä, mitä on tekemässä ja miksi niin tekee (Hännikäinen, 2013, s. 51).

## 4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa tarkastellaan sitä, kuinka tämä proseminaaritutkimus toteutettiin. Luku sisältää tutkimustehtävän ja tutkimuskysymysten esittelyn sekä tutkimuksen lähestymistavan, tutkimusaineiston sekä sen keräämisen ja tutkimukseen osallistuneet tutkittavat. Tämän lisäksi käydään läpi kerätyn aineiston analyysi sekä eettiset ratkaisut liittyen tähän tutkimukseen.

### 4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän proseminaaritutkimuksen tavoite oli selvittää varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta sekä positiivisen pedagogiikan ymmärrystä pedagogisessa toiminnassa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa positiivisen pedagogiikan käyttämisestä varhaiskasvatuksen kontekstissa. Tämä perustui siihen, että positiivisen pedagogiikan menetelmien ajatellaan olevan helposti toteutettavissa koulujen ja päiväkotien arjessa (Kumpulainen ym., 2015, s. 231). Parhaimmillaan positiivisen pedagogiikan käyttäminen lisää koko kasvatusyhteisön hyvinvointia (Leskisenoja, 2019, s. 24).

Tämä tutkimus koskien positiivista pedagogiikkaa käsittää seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on positiivisesta pedagogiikasta?
2. Millaisin pedagogisin keinoin positiivinen pedagogiikka ilmenee varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa?

## 4.2 Tutkimuksen lähestymistapa

Tämä varhaiskasvatustieteen proseminaaritutkimus tehtiin laadullisesti eli kvalitatiivisesti. Laadullisen tutkimuksen analyysistä kirjoittaa muun muassa Puusa (2020, s. 148), jonka mukaan sisällönanalyysin avulla voi tarkastella kerättyä aineistoa monipuolisesti tulkiten ja päättelyjä tehden. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkimuksen ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta, heidän kokemuksistaan, ajatuksistaan, tunteistaan ja merkityksistään (Juuti & Puusa, 2020, s. 9). Tämä tutkimustehtävä sisälsi fenomenologisia piirteitä, jolloin tarkastellaan ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kokemustodellisuuden kautta (Huhtinen & Tuominen, 2020, s. 297). Huhtinen ja Tuominen (2020, s. 304) kirjoittavat fenomenologialle olevan tyypillistä pyrkimys kuvata ihmisten kokemuksia sellaisina kuin ihmiset itse ne kokevat, joka tapahtuu keräämällä aineistoa ihmisten kokemuksista. Tässä tutkimuksessa tutkimukseen osallistujat kertoivat ajatuksiaan ja kokemuksiaan positiivisesta pedagogiikasta. Vastausten avulla kuvattiin sitä, mitä positiivinen pedagogiikka on varhaiskasvatuksen kontekstissa.

## 4.3 Tutkimukseen osallistujat / Tutkimusaineisto

Tämä tutkimus perustui varhaiskasvatuksen henkiöstölle suunnattuun verkkokyselyyn koskien positiivista pedagogiikkaa (Liite 2). Tutkimusaineistolla vastattiin tutkimuskysymyksiin tutkimukseen osallistuneiden antamien käytännön esimerkkien avulla koskien positiivista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa ja sitä, millaisin pedagogisin keinoin positiivinen pedagogiikka ilmenee varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa.

Tutkimukseen osallistui päiväkodeissa työskenteleviä varhaiskasvatuksen opettajia sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajia, muutama muu kasvatus- ja

opetuslalla työskentelevä työntekijä sekä kasvatustalan opiskelijoita. Yhteensä verkkokyselyyn tuli 14 vastausta. Tutkimukseen osallistujat olivat iältään 32–62 vuotiaita, joista kaikki olivat naisia. Tutkittavien koulutustausta oli monipuolinen, esimerkiksi lähihoitaja, sosionomi(AMK), varhaiskasvatuksen opettaja sekä kasvatustieteiden maisteri. Työkokemuksen pituus vaihteli 0 vuodesta 38 vuoteen. Tutkimukseen osallistujat antoivat suostumuksen siihen, että heidän antamiaan vastauksia voidaan käyttää tässä proseminaritutkimuksessa. Tutkittavien antamista vastauksista ja tutkittavista käytetään lyhenteitä T1-T14 .

Tutkimusaineistoa kertyi yhteensä 14 sivua A4-paperille tulostettuna. Tutkimusaineisto oli sekä runsasta, mutta joissain kohdin todella vähäanaista. Laadullisesti aineiston kerääminen onnistui, sillä tutkimukseen osallistujien kirjoittamat vastaukset tutkimuslomakkeen kysymyksiin mahdollistivat tutkimuksen tekemisen ja vastaamisen tutkimuskysymyksiin. Tämän perusteella voi todeta, että saatu aineisto oli riittävä ja kattava tämän tutkimuksen osalta.

#### **4.4 Tutkimusaineiston keruu**

Tutkimuksen tutkimusaineisto kerättiin verkkokyselylomakkeella, joka tehtiin Google Forms-lomakkeella. Verkkokyselyyn vastasivat päiväkodeissa työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajat. Tämän lisäksi verkkokyselyyn vastasi muutama muu kasvatustalan ja opetuslalla työskentelevä työntekijä sekä Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston Moodle-kurssialueella kurssien Varhaiserityiskasvatuksen pedagogiikka sekä Varhaiskasvatustieteen aineopintojen opiskelijoita. Vastaajat kokivat aiheen itselleen kiinnostavaksi ja työskentelivät varhaiskasvatuksessa. Tutkimusaineisto kerättiin huhti- ja toukokuussa 2022. Päiväkodeissa

työskentelevien osalta saatiin virallinen tutkimuslupa kaupungin varhaiskasvatuspäälliköltä.

Tutkimusaineiston kerääminen lähti liikkeelle kyselylomakkeen laatimisella. Kyselylomakkeen kysymykset valikoituivat sen perusteella, että vastaajilla olisi mahdollisuus vastata mahdollisimman kattavasti kyselylomakkeen kysymyksiin. Kyselylomakkeen kysymyksistä puolet pohjautuivat ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ja puolet toiseen tutkimuskysymykseen. Kyselylomakkeen kaikki kysymykset olivat avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeen kysymysten muotoilussa käytettiin apuna luettua teoriaa positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa, erityisesti hyödyntäen Leskisenojan (2019) teosta ja Kumpulaisen ym. (2015) artikkelia koskien positiivista pedagogiikkaa.

Kyselylomakkeen lähettämisestä oli kulunut noin viikko, kun varhaiskasvatuspäällikköä lähestyttiin uudelleen, ja kehoitettiin muistuttamaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä kyselyyn vastaamisesta. Kyselyyn vastaaminen oli kuitenkin edelleen todella vähäistä. Tämän jälkeen lähestyttiin kasvatus- ja opetuslalla työskenteleviä työntekijöitä sekä kurssien Varhaiserityiskasvatuksen pedagogiikka sekä Varhaiskasvatustieteen aineopintojen opiskelijoita kurssien opettajien kautta. Näin saatiin enemmän vastauksia, joka lisäsi aineiston määrää ja toi enemmän tietoa positiivisen pedagogiikan kokemuksista sekä positiivisen pedagogiikan ilmentymisestä varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa.

Verkkokyselylomake rakennettiin niin, että sen kaikki kysymykset olivat pakollisia. Tämän vuoksi kyselyyn vastannut joutui vastaamaan jokaiseen kysymykseen, jotta sai lomakkeen lähetettyä. Näin saatiin jokaiseen kysymykseen jonkinlainen vastaus. Verkkokyselylomakkeen linkin yhteydessä kyselyyn vastaajille esitettiin saatekirje, tiedote tutkimuksesta sekä tietosuojailmoitus (liitteet 1, 4 ja 5). Näin osallistujat saivat kattavan tiedon siitä, millaiseen tutkimukseen ovat vastaamassa. Osallistuminen tutkimukseen oli

täysin vapaaehtoista, joka perustui siihen, että vastaamalla ja lähettämällä kyselylomakkeen vastaukset tutkijalle, tutkittava oli suostunut tutkimukseen.

#### **4.5 Aineiston analyysi**

Puusa (2020, s. 149) kirjoittaa laadullisen sisällönanalyysin analyysiprosessin olevan monivaiheinen, johon sisältyy aineistoon tutustuminen, aineiston pelkistäminen, aineiston teemoittelu sekä tulkinta. Aineistoon tutustumisella tutkija saa alustavan kuvan aineistosta edeten kohti pelkistämistä ja teemoittelua, unohtamatta tutkimustulosten tulkintaa, jonka jälkeen on mahdollista tehdä johtopäätöksiä (Puusa, 2020, s. 151-154).

Tämän varhaiskasvatustieteen proseminaaritutkimuksen analyysi pohjautuu aineistolähtöiseen analyysiin, jolloin tutkimusaineistosta muodostuu teoreettinen kokonaisuus (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 95). Aineiston analyysi on tehty Tuomen ja Sarajärven (2009, s. 108-113) esittelemän aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaan.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe on tutkimusaineistoon ja sen sisältöön tutustuminen (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 109). Tässä tutkimuksessa tämä tapahtui tulostamalla Google Forms-lomakkeet, jotta saatuja vastauksia pystyi lukemaan useaan kertaan läpi ja tutustumaan kerättyyn aineistoon.

Toinen vaihe Tuomen ja Sarajärven (2009, s. 109) mukaan on pelkistettyjen ilmausten etsiminen, alleviivaaminen ja niiden listaaminen, jolloin käytetään nimitystä aineiston pelkistäminen eli redusointi. Tässä vaiheessa alleviivattiin merkittäviä vastauksia sekä tehtiin muistiinpanoja, missä vastauksessa mitään kerrotaan. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta aineistosta etsittiin vastauksia koskien varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta. Aineistosta kerättiin myös varhaiskasvatuksen henkilöstön



kertomia pedagogisia keinoja positiivisen pedagogiikan ilmenemisestä varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa.

Seuraavana vaiheena sisällönanalyysissa on samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien etsintä löydetyistä pelkistetyistä ilmauksista, jolloin puhutaan aineiston ryhmittelystä eli klusteroinnista. Ryhmittelyn avulla pelkistetyistä ilmauksista muodostuu alaluokat, yläluokat ja pääluokat sekä lopulta yhdistävä luokka käyttäen apuna abstrahointia (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 110-112). Pelkistettyjä ilmauksia löydettiin ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta muun muassa ”osait toimia hienosti” sekä toisen tutkimuskysymyksen osalta muun muassa ”kasvunkansion merkitys”.

## Taulukko 2. Esimerkki alkuperäisten ilmausten muokkaamisesta alaluokiksi ja yhdistäviksi luokiksi ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yhdistävä luokka
”Kehutaan, kun lapsi käyttäytyy toivotulla tavalla” (T8) ”Annetaan välitön kehu hyvästä käytöksestä” (T2)	Osait toimia hienosti	Toiminnasta kehuminen	Lasten kehuminen ja kannustaminen
”Ein ja kieltojen asemasta positiivista uudelleen ohjausta” (T1) ”Pyritään siihen, että lapsi saa oikealla toiminnalla aikuisen huomion palkkioksi, ei huonolla” (T14)	Hyvin muistit, kuinka täytyy toimia	Toiminnan sanoittaminen	
”Tiimissä helppo työskennellä, kun jokainen tiimin jäsen toteuttaa positiivista pedagogiikkaa samalla tavalla” (T8) ”Aikuiset jakavat kokemuksiaan ja havaintojaan keskenään ja antavat tarvittaessa tukea toisilleen” (T10)	Työkavereiden merkitys ja kokemusten jakaminen	Työyhteisön merkitys	Tiimityöskentely
”Lapsiryhmän yhteisöllisyys ja lämmin yhteenkuuluvuus” (T13) ”Lapset toimivat paljon paremmin kun ryhmässä on positiivinen ja kannustava ilmapiiri” (T11)	Ryhmän jäsenten arvostus	Ryhmähengen merkitys	

Ensimmäinen tutkimuskysymys käsitteli varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta. Tämän tutkimuskysymyksen osalta alaluokiksi muodostuivat toiminnasta kehuminen, toiminnan sanoittaminen,

työyhteisön merkitys sekä ryhmähengen merkitys. Yhdistäviksi luokiksi muodostuivat lasten kehuminen ja kannustaminen sekä tiimityöskentely. Nämä on esitetetty taulokossa 2.

Tutkimuksen toinen tutkimuskysymys käsitteli sitä, millaisin pedagogisin keinoin positiivinen pedagogiikka ilmenee varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. Tämän tutkimuskysymyksen osalta alaluokiksi muodostuivat lasten arvostus, arjen pedagogiikka, dokumentoinnin merkitys ja lasten huomioiminen. Yhdistäviksi luokiksi muodostivat positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksen arjessa ja varhaiskasvatuksen merkitys. Nämä on esitetty taulokossa 3.

**Taulukko 3. Esimerkki alkuperäisten ilmausten muokkaamisesta alaluokiksi ja yhdistäviksi luokiksi toisen tutkimuskysymyksen osalta.**

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yhdistävä luokka
"Tärkeää kuuntelu, mukana leikkiminen, sanattomat ja sanoitetut positiiviset viestit ja nimetyt kehut" (T1) "Minulle jokainen lapsi on tärkeä" (T10)	Lasten kuuntelu varhaiskasvatuksen arjessa	Lasten arvostus	Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksen arjessa
"Peitteleminen unille" (T6) "Juttelen, pidän sylissä" (T2)	Lasten kanssa toteuttettava pedagoginen toiminta	Arjen pedagogiikka	
"Käytössä kasvunkansio, jonne dokumentoidaan lasten askarteluja, valokuvia yms" (T8) "Kasvun kansioon kerätään kuvia lapsista" (T13)	Kasvunkansion merkitys	Dokumentoinnin merkitys	Varhaiskasvatuksen merkitys
"Lasten toiveita kuunnellaan ja heidän lempipuuhiaan huomioidaan" (T7) "Mielipiteiden huomiointi" (T5)	Lapsi osana varhaiskasvatuksen suunnittelua	Lasten huomioiminen	

Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 112-113) muistuttavat aineistolähtöisen sisällönanalyysin perustuvan käsitteiden yhdistelyyn, jotta saadaan vastaus tutkimustehtävään sekä siihen, kuinka sisällönanalyysissä tutkija haluaa ymmärtää tutkittavaa tutkittavan omasta näkökulmasta analyysin jokaisessa

vaiheessa. Tässä tutkimusaineiston analyysissä kuljetettiin aineistoesimerkkejä mukana koko ajan siirettäessä ne laajempaan merkityskokonaisuuteen.

#### **4.6 Eettiset ratkaisut**

Tutkimuksen tekeminen eettisesti oikein on tärkeää. Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 127) kirjoittavat, kuinka hyvään tutkimukseen kuuluu eettinen sitoutuneisuus. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa kysyttiin ennen tutkimuslomakkeen lähettämistä tutkimuslupa kaupungin varhaiskasvatuspäälliköltä niiden tutkittavien osalta, jotka vastasivat kyselyyn varhaiskasvatuksen henkilöstön edustajina. Verkkokyselyn yhteydessä tiedotettiin myös proseminaaritutkimuksesta ja tietosuojailmoituksesta. Verkkokyselylomake oli rakennettu niin, ettei tutkimukseen osallistuneiden nimet tulleet tutkimuksen tekijälle tietoon. Tutkijan asema ja suhde tutkittaviin oli neutraali, sillä tutkija ei tavannut tutkittavia kasvotusten, mutta tutkijaan sai olla yhteydessä tarvittaessa. Aineisto säilytettiin tutkimuksen teon ajan, jonka jälkeen se tuhottiin. Tutkimukseen osallistuneet olivat varhaiskasvatusalan ammattilaisia, joten vastaukset ovat luotettavia ja tutkimukseen osallistuneilla on käsitys tutkittavasta aiheesta.

Eettinen ratkaisu on hyvä tieteellinen käytäntö. Tärkeää on merkitä lähdeviitteet oikein, viitata aikaisempiin tutkimustuloksiin oikein ja raportoida selkeästi käytetyt menetelmät sekä kirjata tulokset selkeästi ja säilyttää ne oikein (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 133). Tässä tutkimuksessa merkittiin tarkasti jokainen lähdeviite ja selkeästi erotettiin tutkijan kirjoittama teksti ja lähdekirjallisuus toisistaan.

Kun tutkimusaineisto kerätään verkkokyselynä, saadaan laaja tutkimusaineisto, tavoitetaan paljon henkilöitä ja henkilöiltä voidaan kysyä monia asioita (Hirsjärvi ym., 2010, s. 195). Hirsjärvi ym. (2010, s. 195) kuitenkin muistuttavat, kuinka kyselyyn voi liittyä se, että vastaajat vastaavat kyselyyn

epärehellisesti ja huolimattomasti. Tutkimusaineisto tuotti hyviä vastauksia ja kertoi tutkimukseen osallistuneiden ajatuksia tutkittavasta aiheesta. Tutkimukseen vastanneiden tunnistetiedot on poistettu, kuten ikä ja koulutus, ja tutkitavista käytetään numeroita T1-T14. Tämä toiminta lisäsi tutkimuksen toteutuksen eettisyyttä.

Verkkokyselylomakkeella vastaajia pyydettiin antamaan esimerkkejä, mutta osaan vastauksista kirjoitettiin vain "ei" tai "katso aikaisempi vastaus", huolimatta siitä, mitä tutkija oli pyytänyt. Tästä syystä aineisto ei ole niin kattava, kuin oltaisiin haluttu, vaikka saadulla aineistolla pystyttiin vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Kaikki tutkimuksen kohdehenkilöt eivät välttämättä olleet halukkaita vastaamaan kyselyyn, johtuen esimerkiksi ajanpuutteesta tai vastausinnostomuudesta.

## 5 TUTKIMUSTULOKSET

Tämä luku kertoo saadut tutkimustulokset tutkimuskysymyksittäin. Alaluvussa 5.1 esitetään tulokset ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: Millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on positiivisesta pedagogiikasta?. Toinen alaluku. 5.2, käsittelee toista tutkimuskysymystä: Millaisin pedagogisin keinoin positiivinen pedagogiikka ilmenee varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa?

### 5.1 Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta

Ensimmäinen tutkimuskysymys käsitteli varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta. Muodostetut luokat on esitetty taulukossa 4.

**Taulukko 4. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta**

Toiminnasta kehuinen	Toiminnan sanoittaminen	Työyhteisön merkitys	Ryhmähengen merkitys
----------------------	-------------------------	----------------------	----------------------

Näiden luokkien pohjalta käydään seuraavaksi läpi saadut tutkimustulokset ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta jaettuna henkilöstön kokemuksiin lasten huomioimisesta ja kokemuksiin tiimityöstä.

#### 5.1.1 Henkilöstön kokemukset lasten huomioimisesta kehuin ja kannustuksen

Tuloksissa tuli esille, kuinka lapsia täytyy kehua ja kannustaa paljon, varsinkin silloin, kun käytös on sopivaa. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että positiivista palautetta annetaan mahdollisimman usein sekä sitä, että lapsi saa oikein toimimalla aikuisen huomion palkkioksi, ei huonolla.

Tulosten mukaan vastaajat pitivät tärkeänä sitä, että lapsi hyväksytään sellaisena kuin on ja kohdataan lapsi arvostavasti. Tuloksista ilmeni, että rajat täytyy olla lapsille, ja niistä täytyy pitää kiinni. Vaikka lapsilla on rajat, vastausten perusteella lapsista välitettiin ja heitä rakastettiin. Tutkittavien käsityksistä ilmeni, että tärkeintä on se, että lapsi tietää ja oppii oikean ja väärän.

”Lapsi saa onnistua ja epäonnistua ja tuntee silti olevansa hyväksyty ja arvokas” (T10)

”Lapsille täytyy olla rajat ja heille täytyy kertoa, jos jotain asiaa ei saa tehdä” (T7)

Vastauksissa korostettiin lasten kohtaamista kunnioittamalla lapsen persoonaa, läheisen vuorovaikutussuhteen luomista lapsiin sekä välittävää läsnäoloa. Vastaajien kokemuksista ilmeni myös se, että tehtävien täytyy olla jokaisen laosen kehitystasolle sopivia.

Vastaajien kokemuksista ilmeni, kuinka toivottu käyttäytyminen saavutetaan toimintaa sanoittamalla. Tällöin tärkeänä pidettiin sitä, että kerrotaan lapselle, kuinka täytyy muistaa kävellä tai puhua kauniisti eli kerrotaan lapselle, kuinka täytyy toimia kieltämisen sijaan. Toiminnan sanoittamisen tuli olla sellaista, että lapsi ymmärtää, mitä häneltä odotetaan ja kuinka täytyy toimia.

”Vähemmän kieltoja, enemmän sanoitetaan mitä lapsen toivotaan tekevän (kävele/älä juokse)” (T2).

Toiminnan sanoittamisen merkitystä korostettiin, jotta voidaan välttää turha kieltäminen ja saavuttaa haluttu asia käyttämällä asiasta toisenlaista ilmaisua, vaikka tietysti lapsia täytyy myös kieltää tietyissä tilanteissa.

Vastaajien käsityksistä ilmeni, kuinka tärkeää on huomioida lasten vahvuuksia. Vastaajat kertoivat, kuinka toiminnan tulee olla kannustavaa, huomioida lasten vahvuudet sekä vahvistaa myönteisiä luonteenpiirteitä.

”Kannustavaa ja lasten vahvuuksia nostavaa toimintaa” (T5)

Vastauksissa pidettiin tärkeänä esimerkin voimaa. Tutkittavien käsityksistä ilmeni, kuinka omalla esimerkillä voi innostaa lapsia mukaan toimintaan osallistumalla siihen myös itse. Vastauksissa kerrottiin, kuinka lasten tulee saada onnistua ja epäonnistua, ja silti tuntee kuuluvansa ryhmään yhtä arvokkaana ja hyväksyttynä kuin muut ryhmän jäsenet.

### **5.1.2 Henkilöstön kokemukset tiimityöstä**

Tuloksista ilmeni, kuinka tiimityöskentelyn ja työyhteisön merkitystä pidetään lähtökohtana positiivisen pedagogiikan toteuttamiselle varhaiskasvatuksessa korostaen työyhteisön merkitystä.

”Tiimissä on helppo työskennellä, kun jokainen tiimin jäsen toteuttaa positiivista pedagogiikkaa samalla tavalla” (T8)

Vastaaajien kokemuksista ilmeni, kuinka tärkeää on saada jakaa kokemuksiaan ja havaintojaan työkavereiden kanssa. Huomionarvoista oli myös se, kuinka kohdataan työkaverit ja lapset esimerkiksi hyvän huomenen toivotuksella.

Tutkimukseen osallistuneiden käsityksistä positiivista pedagogiikkaa kohtaan ilmeni myös kritiikkiä. Vaikka työkavereiden merkitystä korostettiin, vastauksista tuli esille se, että positiivista pedagogiikkaa voi toteuttaa niin monelle tavalla kuin on työntekijöitä, koska kaikki eivät ole sisäistäneet positiivisen pedagogiikan ydinajatuksia.

”Ideana positiivinen pedagogiikka on tärkeä, mutta se on noussut muoti-ilmiön asemaan. Yhtäkkiä joka paikassa pitää kehittää positiivista pedagogiikkaa” (T7).

Tulosten mukaan ryhmähengen merkitystä ei pidä väheksyä. Tutkimukseen osallistuneet kokivat, että positiivisen pedagogiikan toteuttaminen on tärkeää, mutta kuinka kaikki ei voi aina olla positiivista. Vastauksissa todettiin positiivisen pedagogiikan olevan mahtava asia, johon pedagogisessa toiminnassa joutuu koko ajan kiinnittämään huomiota. Tästä huolimatta vastauksista tuli esille, kuinka positiivisen pedagogiikan käyttäminen saattaa esimerkiksi rohkaista hiljaista ja arkaa lasta sanomaan mielipiteensä ja sen

seurauksena kasvattaa ryhmän yhteishenkeä, sillä positiivisen pedagogiikan menetelmän käyttäminen ”kantoi hedelmää” (T8).

## 5.2 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa

Tutkimuksen toinen tutkimuskysymys käsitteli pedagogisia keinoja varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. Saadut luokat on esitetty taulukossa 5.

**Taulukko 5. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keinot**

Lasten arvostus	Arjen pedagogiikka	Dokumentoinnin merkitys	Lasten huomioiminen
-----------------	--------------------	-------------------------	---------------------

Seuraavaksi käydään läpi, miten nämä pedagogisen toiminnan keinot tulevat konkreettisesti esiin varhaiskasvatuksen arjen pedagogisessa toiminnassa varhaiskasvatuksen henkilöstön kertomana.

### 5.2.1 Varhaiskasvatuksen arjessa positiivista pedagogiikkaa

Tulosten mukaan lasten arvostaminen pedagogisena keinona varhaiskasvatuksessa on tärkeää. Kehuminen nostettiin useassa vastauksessa esille sekä se, että lapsille luodaan onnistumisen hetkiä. Vastaukset kertovat, kuinka yrittämisestä tulee palkita kehuilla eikä lopputulos ole tärkein asia. Tärkeintä on positiivisen palautteen antaminen. Vastauksissa pidettiin tärkeänä myös sitä, että kiireisenkin päivän aikana pysähdytään, ja kuunnellaan mitä asiaa lapsilla on, koska se tuo hyvän mielen jokaiselle.

”Kehun ja kannustan onnistuneista tehtävistä ja erityisesti parhaansa yrittämisestä” (T3)

Tuloksissa korostui lasten huomioiminen yksilöinä sekä muiden lasten antamat kehut esimerkiksi kehupeerissä. Tulosten mukaan aikuisen tuli sanoittaa lapselle



harjoittelun merkitys sekä palkita lapsi konkreettisesti esimerkiksi tarralla tai näyttämällä peukkua onnistuneen suorituksen merkiksi.

Tulosten mukaan positiivista pedagogiikkaa voidaan käyttää pedagogisena keinona on osana normaalia varhaiskasvatusarkea. Tuloksista ilmeni, kuinka haasteelliset kasvatustilanteet tulevat paremmin hoidetuiksi käyttämällä positiivisen pedagogiikan menetelmää osana pedagogista toimintaa. Tutkittavien käsityksistä tuli ilmi, kuinka oma asenne ja työote ratkaisevat paljon kasvattajan omaamassa pedagogisessa toiminnassaan.

”Tärkeää kuuntelu, mukana leikkiminen, sanattomat ja sanoitetut positiiviset viestit ja nimetyt keuhut” (T1)

Tulosten mukaan pedagogisesti laadukkaaseen kasvatukseen tarvitaan riittävän paljon aikuisia, jotta pystyy olemaan läsnäoleva aikuinen lapsille. Tutkittavien käsityksistä ilmeni, kuinka positiivinen pedagogiikka on osa normaalia varhaiskasvatusta sisältäen leikkiä, laulua, yhdessäoloa, sylissä oloa sekä unille peittelemistä.

### **5.2.2 Positiivisen pedagogiikan tuomat kokemukset varhaiskasvatuksen arjen merkityksellistäjä**

Tuloksista tuli esille, kuinka dokumentointi pedagogisena keinona kuului varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan ja sillä on suuri merkitys. Vastauksissa käytettiin ilmaisua kasvunkansio kuvaamaan sitä paikkaa, minne dokumentoidaan lasten askartelut ja valokuvat.

”Valokuvataan lapsia heidän toiminnassaan ja iloitaan yhdessä onnistumisista” (T6)

Tutkittavien käsityksistä ilmeni, kuinka valokuvat ovat suuressa osassa varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja kuinka valokuvien avulla pystytään jäsentämään tekemisiä ja osoittamaan vanhemmille, mitä varhaiskasvatuksessa on tehty. Valokuvissa pääosassa on lapsi ja se, mitä lapsi

on tekemässä. Vastauksista ilmeni, kuinka osa dokumentointia on myös piirustusten ja askartelujen esille laittaminen.

Pedagoginen keino käyttää positiivista pedagogiikkaa on lasten huomioiminen. Tuloksista ilmeni, että lasten huomioiminen ja kunnioittaminen on positiivisen pedagogiikan ilmenemistä varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. Vastauksista ilmeni, kuinka syntymäpäiväsankarilla on yleensä etuoikeuksia, esimerkiksi leikkien tai laulujen valinta.

”Synttärisankari saa valita leikkejä ja lauluja” (T13)

Vastausten mukaan lasten mielipiteiden huomiointi oli tärkeää kuuntelemalla lasten toiveita ja huomioimalla lasten lempipuuhiia esimerkiksi yhteisen ulkoilutoiminnan ja teemapäivien aikana. Erilaiset tehtävät, joita lapset tekivät omien taitojen mukaisesti, kuuluivat varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan. Vastauksista ilmeni, kuinka myös vanhempia kuunneltiin ja heiltä kysytään ideoita koskien varhaiskasvatuksen pedagogikasta toimintaa.

Kyselylomakkeen viimeisenä kysymyksenä oli, tuleeko jotain muuta mieleen aiheesta positiivinen pedagogiikka. Tutkittavien käsityksistä ilmeni, että kehuminen ja kannustaminen ovat tärkeitä asioita, mutta menettävät merkityksen, jos kaikesta kehtutaan. Vastauksissa kerrottiin, kuinka lapsia pitää kieltää ja rajoittaa tarvittaessa, eikä lapsi mene rikki, vaikka kielletään ja käsketään. Tärkeintä oli hyväksyä jokainen lapsi ja aikuinen sellaisena kuin on, koska ”meistä jokainen on omanlaisensa timantti”(T12).

Vastauksissa tuli esille toive, että työyhteisön jäsenet saisivat osallistua Ihmeelliset vuodet koulutukseen sekä muistutettiin siitä, kuinka luonteva ja inhimillinen kasvatustapa on tärkeä. Tuloksista ilmeni, kuinka positiivinen pedagogiikka ”vaikuttaa paljon kaikkien meidän, pienten ja isojen ihmisten, hyvinvointiin arjen haasteiden keskellä” (T1).

## 6 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastellaan saatuja tutkimustuloksia varhaiskasvatustieteen proseminaaritutkimuksessa aiheena positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksista ja ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa. Tämän lisäksi pohditaan tutkimuksen luotettavuutta sekä mahdollisia jatkotutkimusaiheita, joita tästä tutkimusaiheesta voisi jatkotutkimusaiheena tehdä.

### 6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tässä varhaiskasvatustieteen proseminarityössä selvitettiin, millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen työntekijöillä on positiivisesta pedagogiikasta sekä miten positiivinen pedagogiikka ilmenee varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että varhaiskasvatuksen työntekijät tiedostivat positiivisen pedagogiikan ja käyttivät positiivista pedagogiikkaa osana omaa pedagogista toimintaansa joko tietoisesti tai tiedostamatta.

Tulosten mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivista pedagogiikkaa kohtaan olivat hyviä. Tutkimustuloksista selvisi, kuinka lasten kehuminen ja kannustaminen oli tärkeää, samoin kuin vahvuuksien huomioiminen. Avola ja Pentikäinen (2020, s. 19) kirjoittavat myös, kuinka hyvien tekojen ja vahvuuksien huomaamiseen täytyy kiinnittää huomiota. Tärkeää on muistaa antaa aitoa palautetta, jolloin ympäristössä ja kulttuurissa on läsnä ihmisten arvostus ja toiminnan ytimen muodostavat arkiset pienet teot, esimerkiksi hyvän huomaaminen tai osallisuuden vahvistaminen (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017, s. 18). Ranta (2021, s. 169) muistuttaa, kuinka lapsille tulee antaa palautetta myös ilmein ja elein sekä riemuita yhdessä lasten kanssa lasten onnistumisista ja sanoittaa lapsille heidän

toimintaansa. Oppimisen ei ole tarkoitus tapahtua vaivattomasti, vaan kokeilemalla ja tekemällä, jotta oppimisen ilo säilyy, jonka vuoksi henkilöstön täytyy kiinnittää erityistä huomiota omaan toimintaansa (Rantala & Määttä, 2012, s. 101). Positiivinen pedagogiikka on hyvä esimerkki siitä, kuinka henkilöstöllä on mahdollisuus pedagogiikassaan hyödyntää positiivisen pedagogiikan suuntausta osana varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, aivan kuten tutkimukseen osallistuneet tekivät. Sairanen ym. (2020, s. 57) korostavat, kuinka varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen lisäksi henkilöstössä voidaan tehdä lisäksi omia pedagogisia valintoja unohtamatta valmiita pedagogisia materiaaleja.

Työkavereiden merkitystä korostettiin kokemusten ja havaintojen jakana sekä tiimityöskentelyn mahdollistajana. Vastauksista ilmeni, että positiivista pedagogiikkaa on helppo toteuttaa silloin, kun kaikki toteuttavat sitä samalla tavalla. Vastauksista voi lukea sen, että varhaiskasvatuksen työntekijät kaipaavat enemmän tietoa positiivisesta pedagogiikasta väärinkäsitysten- ja ymmärrysten välttämiseksi. Leskisenoja (2019, s. 9) korostaa, kuinka lasten hyvinvointi on lähtöisin aikuisten hyvinvoinnista, sillä toimiva työyhteisö on voimavara, joka tukee työntekijöitään ja on työntekijöiden kukoistamisen alkuvoima. Työntekijöiden keskenään jakamat havainnot sekä yhteistyö huoltajien kanssa edistää myönteisen oppimisympäristön rakentamista (Ranta, 2021, s. 131). Varhaiskasvatuksen henkilöstön merkitys on tärkeä, koska henkilöstöllä on mahdollisuus auttaa ja velvollisuus huolehtia toisista, sillä parempaan tulevaisuuteen kuuluu rakkaus ja ystävällisyys, kuten Trogen (2020, s. 297) kirjoittaa. Uuden pedagogisen menetelmän ottamista käyttöön helpottaa, kun työyhteisössä pohditaan vahvuuksia, jotka vahvistavat henkilöstön yhteishenkeä ja yhteistyötä, kuten Avola ja Pentikäinen (2020, s. 115) kirjoittavat.

Tutkimukseen osallistuneet kertoivat, kuinka positiivinen pedagogiikka ilmenee heidän pedagogisessa toiminnassaan. Vastauksista ilmeni, kuinka

positiivista pedagogiikkaa käytetään osana arkista varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa leikin, laulujen sekä päivittäisten toimintojen aikana. Positiivinen pedagogiikka ilmeni peukun näyttämällä tai tarran antamisella. Positiivisesta pedagogiikasta käytettiin myös nimitystä ”muoti-ilmio”. Myös Leskisenoja (2019, s. 13) muistuttaa siitä, että erilaisia trendejä tulee ja menee, mutta tärkeintä on kiinnittää huomionsa erilaisten pedagogisten ajatusten taustalla olevaan vahvaan teoreettiseen perustaan. Tärkeää on, että lapsille tarjotaan haasteita ja onnistumisen kokemuksia, ja varhaiskasvatuksen henkilöstö huolehtii siitä, että ryhmässä on mahdollista yrittää ja epäonnistuminen on sallittua (Ranta, 2021, s. 85).

Positiivisen pedagogiikan ilmenemiseen varhaiskasvatuksessa kuului dokumentointi, jota vastaajat kertoivat tekevänsä valokuvaamalla ikimuistoisia tapahtumia sekä laittamalla askartelut ja piirustukset esille. Lapsia huomioitiin myös esimerkiksi synttärisankarin etuoikeuksilla tai lasten toiveita kuuntelemalla. Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelevät, kuinka dokumentointi valokuvien ja piirustuksien avulla mahdollistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten yhdessä tarkastella lasten kehitystä ja oppimista (Opetushallitus, 2022, s. 24). Ranta (2021, s. 124) muistuttaa, kuinka esimerkiksi kuvallista päiväjärjestystä voidaan hyödyntää lasten kehitystason mukaisesti. Rantala ja Määttä (2012, s. 89) kirjoittavat sosiaalisten ympäristöjen sisältävän monenlaisia temperamentteja, eikä näitä ole tarkoitus muuttaa, vaan toimintaympäristön täytyy huomioida jokainen lapsi, jotta lapsen kehitys on mahdollista. Näin toimitaankin varmasti monessa varhaiskasvatusyksikössä ja esiopetuksessa.

Vastauksissa tuli esille se, kuinka lasta saa ja pitää kieltää. Vastauksissa ei tullut esille kuitenkaan sitä, millaisissa tilanteissa lapsia täytyy kieltää ja miten kasvattaja näissä tilanteissa positiivisen pedagogiikan keinoin toimii, kun lapsi esimerkiksi lyö tai potkii. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee huolehtia siitä, että lapset oppivat kantamaan vastuun omista teoistaan ja valinnoistaan, mutta

myös henkilöstöllä tulee olla herkkyyttä kuunnella ja aistia lasten tunteita ja toiveita (Virkki, 2015, s. 112-113). Konfliktitilanteissa henkilöstöltä vaaditaan aktiivista vuorovaikutusta ja sensitiivisyyttä kohdata lasta, sillä paras tapa on keskustella lapsen kanssa niin, että lapsi tietää ja tuntee saaneensa anteeksi, kun tilanne on käsitelty (Ranta, 2021, s. 70). Myös Trogen (2020, s. 175) muistuttaa henkilöstön tehtävänä olevan lasten opettaminen kohtaamaan ja käsittelemään vastoinkäymisiä ja vaikeita tunteita.

Kumpulainen ym (2015, s. 231-232) kirjoittavat positiivisen pedagogiikan kolmesta periaatteesta, jotka esitettiin tämän tutkimuksen luvussa 2.2. Kun verrataan näitä periaatteita ja saatua aineistoa tässä tutkimuksessa, voidaan positiivisen pedagogiikan periaatteiden sanoa toteutuvan varhaiskasvatuksen kontekstissa. Lapset saivat kertoa päivästä ja kehua muita lapsia. Lapsille mahdollistettiin vaikuttamismahdollisuus leikkeihin tai teemapäiviin, sekä niiden dokumentointi yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Tärkeintä on kuitenkin mahdollisuus olla yhdessä muiden kanssa, jolloin toteutui elämäkokemusten jakaminen ja niiden merkityksen yhteinen jakaminen. On muistettava, jotta lasten osallisuus voisi toteutua, tulee arvioida toimintaympäristöä sekä suunnitella toimintaa lasten toiminnallisuutta ja aktiivisuutta tukevaksi heidän kehityksensä ja taitojensa mukaisesti (Ranta, 2021, s. 116). Sairanen ym. (2020, s. 53) kirjoittavat, kuinka henkilöstön tulee pyrkiä mukauttamaan toimintansa kontekstiin sopivaksi ja otettava huomioon lasten aloitteet ja ideat.

Kaiken kaikkiaan positiivista pedagogiikkaa pidettiin tärkeänä, mutta kuten vastauksista tuli esille, lapsia täytyy muistuttaa oikeista ja vääristä teoista kieltämällä ja käskemällä. Sairanen ym. (2020, s. 55) muistuttavat, että opettajien täytyy arvioida ja reflektoida omaa pedagogista toimintaa, jotta lasten kiinnostus ja toimintaan osallistumisen mahdollisuus säilyvät. Vaikka tässä tutkimuksessa positiiviseen pedagogiikkaa suhtauduttiin myönteisesti, saattaa joku ajatella asiasta myös negatiivisesti. Ja aivan kuten Leskisenoja (2019, s. 203)

toteaa, aikuisen suurin kunniatehtävä on huolehtia jokaisen lapsen mahdollisuudesta kasvaa ympäristössä, jossa lapsi voi vahvistaa omia supervoimiaan. Kumpulainen ym. (2015, s. 239) muistuttavat henkilöstön tehtävästä tukea lasta tunteiden, kokemusten ja vahvuuksien tunnistamisessa ja näkyväksi tekemisessä, jotta lapsi oppii uskomaan itseensä ja omiin kykyihinsä.

Tuloksista huomattiin, kuinka turvallisen ja onnellisen päivän järjestäminen lapsille varhaiskasvatuksessa on tärkeää varhaiskasvatuksen henkilöstön toimesta. Vastaukset korostivat normaalia arjen pedagogiikkaa huomioiden positiivisen pedagogiikan ajatukset, eivätkä vastaukset tuoneet esiin sanaa kiire. Tästä voidaan päätellä, kuinka tärkeää varhaiskasvatuksen henkilöstön on olla läsnäoleva, luoda iloa ja onnea lasten päivään ja tehdä varhaiskasvatusajasta sellainen kokemus, jota muistellaan vielä aikuisena, ja mahdollisesti silloin, kun uusi sukupolvi siirtyy varhaiskasvatuksen piiriin. Positiivisen pedagogiikan merkitystä tutkimusaiheena ei vähätelty, vaan tutkimukseen osallistuneet kertoivat omia kokemuksiaan ja havaintojaan varhaiskasvatuksen kontekstissa. Toteutettu tutkimus lisäsi tietämystä tutkittavasta aiheesta ja oli tämän vuoksi ajankohtainen maailmalla vallitsevan tilanteen vuoksi. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävä on muistaa lasten ja nuorten yksilöllisyys, ja huolehtia siitä, että jokaisesta kasvaa mahdollisimman kukoistava oma itsensä (Avola & Pentikäinen, 2020, s. 109).

## **6.2 Tutkimuksen luotettavuus**

Jokaiseen tutkimukseen kuuluu pohdinta siitä, onko tutkimus luotettava ja kuinka aihetta voisi jatkossa tutkia. Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 134) kirjoittavat, kuinka tutkimuksessa arvioidaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta, totuutta ja objektiivisuutta. Hisrjärvi ym. (2010, s. 232) kirjoittavat laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentavan tutkijan kirjoittama tarkka kuvaus siitä, kuinka tutkimuksen on toteuttanut koskien tutkimuksen kaikkia vaiheita.

Tästä proseminaaritutkimuksesta tekee luotettavan se, että aineistonkeruun kaikki vaiheet on kuvattu tarkasti. Aineiston analyysi on kerrottu vaihe vaiheelta hyödyntäen laadullisen sisällönanalyysin kaavaa. Aaltio ja Puusa (2020, s. 184) kirjoittavat tutkimuksen luotettavuutta lisäävän aineiston kuvauksen yksityiskohtaisuus ja lainaukset aineistosta. Aineistosta saadut tutkimustulokset on raportoitu selkeästi ja kattavasti hyödyntämällä konkreettisia esimerkkejä saadusta aineistosta. Tutkimustulokset on esitetty tutkimusraportin tulosluvussa. Pitää huomioida, että tämä on ensimmäinen tutkimus tutkijana, jolloin uusia asioita on tullut vastaan. Kokeneempi tutkimuksen tekijä tekisi asioita toisin, esimerkiksi tutkimuksen aineiston keräämisessä. Tärkeää on, että tutkija pystyy kuvaamaan oman osallisuutensa tutkimuksessa, jotta voidaan osoittaa sen mahdollinen vaikutus tuloksiin (Aaltio & Puusa, 2020, s. 185). Olisivatko tulokset tässä tutkimuksessa olleet erilaisia, jos aineisto olisi kerätty haastattelujen avulla verrattuna siihen, että aineisto kerättiin verkkokyselynä, jossa tutkittavien määrä jäi vähäiseksi. Verkkokyselyn myötä tutkijalla ei ollut suoraa vaikutusta tutkimustuloksiin, vaan tutkimustulokset ovat tutkimukseen osallistuneiden vapaaehtoisesti kirjoittamia vastauksia tutkijan laatimiin kysymyksiin.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 140-141) listaavat teoksessaan asioita, joiden avulla tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida. Nämä asiat ovat tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoumukset tutkijana, aineiston keruu, tutkimukseen osallistujien valinta, tutkija- tutkimukseen osallistuja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi, tutkimuksen luotettavuus sekä tutkimuksen raportointi. Tässä proseminaaritutkimuksessa edellä kuvatut asiat toteutuivat hyvin, joten tämä tutkimus on mainittujen asioiden mukaan luotettava. Tutkimuksen kohde ja tarkoitus valittiin varhaiskasvatustieteen aihepiiristä, tutkija oli kiinnostunut aiheesta, aineiston keruu tapahtui eettisesti oikein, tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja tutkittavat olivat



tutkijalle anonyymeja, tutkimus oli kestoaltaan sopiva, aineisto saatiin analysoitua ja tutkimustulokset raportoitua.

On syytä huomioida, että jokainen tutkija tekee itse omat ratkaisunsa, joten jokainen tutkija on itse vastuussa oman tutkimuksensa luotettavuudesta. Omia valintojaan täytyy tarkastella kriittisesti ja olla kriittinen myös itseään kohtaan. Täytyy olla tarkka, jotta pystyy perustelemaan tekemänsä valinnat. Saadut tutkimustulokset koskevat kevättä 2022 tietyllä alueella Suomessa ja ovat tutkimukseen osallistuneiden vastauksia koskien positiivista pedagogiikkaa. Positiivisen pedagogiikan yleistyessä pedagogisessa toiminnassa ja tietoisuuden lisääntyessä vastaukset tarkentuvat ja aiheesta on enemmän mielipiteitä. Tässä tutkimuksessa tehtiin nämä valinnat, toinen tutkija olisi voinut valita toisin. Keräämällä aineiston haastattelujen avulla, olisi aineisto voinut olla monipuolisempaa, ja tutkija olisi voinut esittää tarkentavia kysymyksiä. Vastausaikaa pidentämällä tai sen ajankohtaa muuttamalla olisi voinut saada enemmän vastauksia verkkokyselyyn. Tutkimuksen teossa on monta kohtaa, joissa voi valintoja tehdä, mutta tärkeintä on tutkijana perustella tekemänsä valinnat.

Tutkimuksen objektiivisuutta tarkastellessa tulee huomioida havaintojen luotettavuus ja havaintojen puolueettomuus, joka käsittää sen, pyrkiikö tutkija ymmärtämään ja kuulemaan tutkittavia vai vaikuttaa tutkija itse keräämäänsä aineistoon (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 136). Kyselyyn vastanneista kaikki kertoivat jollain tavoin käyttävänsä positiivista pedagogiikkaa pedagogisessa toiminnassaan ja tutkija käytti saatuja vastauksia tässä tutkimuksessa. Saatekirjeessä kerrottiin, että kyselyyn voi vastata, vaikka ei käyttäisi positiivista pedagogiikkaa pedagogisessa toiminnassaan, saattoi joku kuitenkin ohittaa kyselyn juuri tämän vuoksi, jos positiivinen pedagogiikka ei kuulu omaan pedagogiseen toimintaan. Tutkijan saamat vastaukset olivat objektiivisuuden kannalta luotettavia sekä puolueettomia, kun aineisto kerättiin kyselylomakkeella.

### 6.3 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimusaiheen valinta voi usein herättää ajatuksia seuraavasta tutkimuksesta. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa on hyvä tutkimusaihe, jonka jatkotutkimusaiheena voisi pitää sitä, kuinka positiivinen pedagogiikka pedagogisena toimintatapana näyttäytyy esi- ja alkuopetuksessa, jolloin lapset ovat jo isompia, joten myös positiivisen pedagogiikan käytänteet täytyy suhteuttaa koulumaailmaan. Onko peukun näyttäminen onnistuneen suorituksen merkiksi riittävä vai tarvitaanko toisenlaista tapaa kertoa, että onnistuit todella hyvin. Toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla positiivinen pedagogiikka ja sen käytänteet lasten näkökulmasta katsottuna. Kuinka lapset esimerkiksi kokevat sen, että he saavat palkinnon onnistuneesta suorituksesta ja heitä kehuaan ja kannustetaan päivän aikana. Tutkimusaiheena voisi olla myös case-tutkimus, jossa seurataan lapsen kehitystä ja oppimista käyttämällä positiivista pedagogiikkaa. Positiivinen pedagogiikka aiheena on tärkeä ja ajankohtainen, koska positiivisuus ja kukoistava kasvatusta on tärkeä osa hyvinvoinnin rakentamista kohti hyvinvoivaa ja kukoistavaa tulevaisuuden maailmaa (Avola & Pentikäinen, 2020, s. 350).

Tämä tutkimusaihe on merkitykseltään tärkeä ja ajankohtainen. Positiivinen pedagogiikka pedagogisena toimintatapana kertoo lapsille, kuinka on hyvä toimia sen sijaan, että kielletään ja käsketään koko ajan. Positiivinen palauteella on varmasti suuri merkitys lapsille, verrattuna negatiiviseen palautteeseen. Tärkeää on kuitenkin muistaa se, että kaikki ei voi olla positiivista aina ja kaikkialla. Maailmantilanne vaikuttaa myös lapsiin ja heidän perheisiin, joten lasten kehumisen ja kannustamisen keskellä lasten esittämiin kysymyksiin täytyy vastata ja ottaa kysymykset todesta. Tärkeintä on muistaa toimia lasten kehitystason mukaan. Maailmassa elämme yhdessä, joten valmius joustavuuteen ja yhteistyöhön täytyy olla, myös varhaiskasvatuksen kontekstissa (Kangas, ym. 2021, s. 208).

Toivottavasti positiivisen pedagogiikan ottaminen pedagogisen toiminnan suunnittelun avuksi auttaa niin varhaiskasvatuksen henkilöstöä kuin varhaiskasvatukseen osallistuvia ajattelemaan asioita positiivisesti, unohtamatta kuitenkin negatiivisia asioita. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että positiivista pedagogiikkaa käytetään ja käytettäisiin varmasti enemmän, jos siihen olisi olemassa koulutusta ihan jokaiselle varhaiskasvatuksessa työskentelevälle. Näin taataan laadukas, yhdenmukainen pedagoginen toiminta, jossa voidaan käyttää positiivista pedagogiikkaa pedagogisen toiminnan osa-alueena varhaiskasvatuksen arjessa varhaiskasvatuksen henkilöstön toimesta. Tärkeintä on, että positiivinen pedagogiikka nähdään yhtenä tapana toteuttaa varhaiskasvatuksen pedagogiasta toimintaa, aivan kuten verkkokyselyyn vastanneet kertoivat. Positiivisen pedagogiikan käyttäminen pedagogisena menetelmänä ei sulje pois muita mahdollisia pedagogisia menetelmiä, vaan tärkeintä on perustella pedagogisten menetelmien käyttäminen.

Trogen (2020, s. 83) muistuttaa arvojemme olevan erilaisia, ja kuinka ne usein tulevat esiin kasvatuksessa, mutta olipa arvo sitten reiluus tai rehellisyys, tärkeintä on tunnistaa omat arvonsa ja toimia näiden arvojen mukaan. Huolehditään toinen toisistamme, ollaan ystävällisiä ja kehuaan, kun huomataan toisten onnistuminen, eikä ensimmäisenä huomioida toisten epäonnistumista. Toivottavasti positiivinen elämänsenne auttaa meitä vaikeiden aikojen yli ja eteenpäin.

## LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (177-188 ). Gaudeamus
- Avola, P. & Pentikäinen, V. (2020). *Kukoistava kasvatus: positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja* (sidottu 2. painos). Beehappy Publishing Oy
- Heiskanen, N. (2018). Tuen tarve-lapsen ongelma vai lapsen ja ympäristön vuorovaikutussuhde? Tutkittua varhaiskasvatuksesta-blogin Vieraskynäpalsta <https://tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com/2018/07/13/>
- Heiskanen, N., Alasuutari, M. & Vehkakoski, T. (2018). Positioning children with special educational needs in early childhood education and care documents. *British Journal of Sociology of Education*, 39:6, 827-843  
<https://doi.org/10.1080/01425692.2018.1426443>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2010). *Tutki ja kirjoita*. 15.-16. painos. Tammi
- Huhtinen, A. M. & Tuominen, J. (2020). Fenomenologia. Ihmisten kokemukset tutkimuksen kohteena. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (293-307). Gaudeamus.
- Hännikäinen, M. (2013). Varhaiskasvatus pienten lasten päiväkotiryhmissä: Hoitoa, kasvatusta vai opetusta? Teoksessa K. Karila & L. Lipponen (toim.) *Varhaiskasvatuksen pedagogiikka*. Vastapaino, 30-52
- Juuti, P. & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (9-19). Gaudeamus.

- Kangas, J. & Harju-Luukkainen, H. (2021). What is the Future of ECE Teacher Profession? Teacher's Agency in Finland Through the Lenses of Policy Documents. *The Morning Watch: Educational and Social Analysis*, Spring 2021, 58-75 <https://www.researchgate.net/publication/350823601>
- Kangas, J., Lastikka, A.-L. & Karlsson, L. (2021). *Voimauttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi*. Otava
- Kinos, J., Rosqvist, L., Alho-Kivi, H. & Korhonen, R. (2021). Suomalaisen varhaiskasvatuksen työ- ja toimintatavat opetussuunnitelmissa. *Kasvatus & Aika*, 15(2), 22-42 <https://doi.org/10.33350/ka.99664>
- Kronqvist, E. L. (2016). Varhaispedagogiikan kehityopsykologinen perusta. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*, 3 uudistettu painos. (13-30). PS-Kustannus.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. (2015). Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) *Positiivisen psykologian voima* (2. painos). (224-242). PS-Kustannus.
- Leskisenoja, E. (2017). *Positiivisen pedagogiikan työkalupakki*. PS-Kustannus
- Leskisenoja, E. (2019). *Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Toteuta käytännössä*. PS-Kustannus
- Mattila, K. P. (2011) *Lapsen vahvistava kohtaaminen*. PS-Kustannus
- Norrish, J. M., Williams, P., O'Connor, M. & Robinson, J. (2013). An applied framework for positive education. *International Journal of Wellbeing*, 3(2), 147-161 <https://www.internationaljournalofwellbeing.org/article/view/250/358>
- Ojanen, M. (2015). Positiivisen psykologian kritiikki. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) *Positiivisen psykologian voima* (2. painos). (113- 134). PS- Kustannus.
- Opetushallitus (2014). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. [https://oph.fi/esiopetuksen\\_opetussuunnitelman\\_perusteet\\_2014.pdf](https://oph.fi/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf)

- Opetushallitus (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*.  
<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8274670>
- Puusa, A. (2020). Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (145-156). Gaudeamus.
- Ranta, S. (2020). *Positiivinen pedagogiikka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]  
<https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/64412>
- Ranta, S. (2021). *Kasvun juuret. Miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia?* PS-Kustannus
- Ranta, S., Uusinatti, S. & Hyvärinen, S. (2020). The implementation of positive pedagogy in Finnish early childhood education and care: a quantitative survey of its practical elements. *Early Child Development and care*, 192:3, 425-441  
<https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1763979>
- Rantala, T. & Määttä, K. (2012). Ten theses of the joy of learning at primary schools. *Early Child Development and Care*, 182:1, 87-105  
<https://doi.org/10.1080/03004430.2010.545124>
- Sairanen, H., Kangas, J. & Sintonen, S. (2020). Finnish teachers making sense of and promoting multiliteracies on early years education. Teoksessa K. Kumpulainen & J. Sefton-Green (toim.) *Multiliteracies and early years innovation. Perspectives from Finland and Beyond*. Routledge Research in Early Childhood Education, 42-60 <https://doi.org/10.4324/9780429432668>
- Salminen, J. (2017). Kasvattaja lapsen kehityksen ja oppimisen tukijana. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia*. (163-176). Vastapaino.

Seligman, M. E. P. (2012). *Flourish. A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. Simon & Schuster

<https://d-pdf.com/book/flourish-by-martin-e-p-seligman-pdf-download>

Seligman, M. E. P. & Adler, A. (2019). Positive Education. Teoksessa J. F. Helliwell, R. Layard & J. Sachs (toim.) *Positive Education*. Global Happiness and Wellbeing Policy Report, 52-71.

[https://www.researchgate.net/publication/331936613\\_Positive\\_Education](https://www.researchgate.net/publication/331936613_Positive_Education)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (9. uud. laitos.). Tammi

Trogen, T. (2020). *Positiivinen kasvat*us. PS-Kustannus

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. (2017). *Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas*. PS-Kustannus

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm45237814998704>

Virkki, P. (2015). *Varhaiskasvatus toimijuuden ja osallisuuden edistäjänä*.

[Väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto]

<https://erepo.uef.fi/handle/123456789/14935>

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991

[https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060\\_2](https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2)

## LIITTEET

### Liite 1. Saatekirje

Hei!

Teen Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa varhaiskasvatustieteen proseminaaritutkielmaa aiheena Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan ilmentyminen pedagogisessa toiminnassa.

Tutkimukseeni tarvitsen varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ajatuksia ja kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta sekä sen ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa.

Osallistuminen on vapaaehtoista. Vaikka ei käyttäisi positiivista pedagogiikkaa tietoisesti omassa pedagogisessa toiminnassaan tai positiivinen pedagogiikan terminä ei ole tuttu, Sinun vastauksesi on silti arvokas.

Toivon, että löydät aikaa vastata kyselyyn, koska jokainen vastaus on tärkeä, ja antaa minulle tietoa varhaiskasvatuksen pedagogisesta toiminnasta positiivisen pedagogiikan näkökulmasta.

Kiitän vastauksestasi jo nyt. Minuun saa tarvittaessa olla yhteydessä.

Tämän saatekirjeen liitteenä tiedote proseminaaritutkimuksesta sekä tietosuojailmoitus.

Ystävällisin terveisin

Anniina Purola

(yhteystiedot)





## Liite 2. Kyselylomake varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Tämä kysely on osa varhaiskasvatuksen proseminaaritutkielmani, jonka aiheena on positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Vastaa kysymyksiin mahdollisimman monipuolisesti antaen esimerkkejä käytännön työstäsi.

- ◆ Ikä
- ◆ sukupuoli
- ◆ koulutus
- ◆ työkokemus vuosina varhaiskasvatuksessa

1. Kuvaile, mitä positiivinen pedagogiikka sinun mielestäsi varhaiskasvatuksessa tarkoittaa? Kerro esimerkkejä.
2. Millaisia havaintoja olet tehnyt positiiviseen pedagogiikkaan liittyen omassa työyhteisössäsi? Kerro esimerkkejä.
3. Kuuluuko positiivinen pedagogiikka sinun pedagogiseen toimintaasi? Kerro esimerkkejä.
4. Kuvaile, kuinka kohtaat ja huomioit lapsen varhaiskasvatuksen työntekijänä? Kerro esimerkkejä.
5. Millä tavoin keuhut ja kannustat lapsia, huomioit lasten vahvuuksia? Kerro esimerkkejä.
6. Käytätkö dokumentointia (valokuvat lapsista, lasten piirustukset, lasten omat tarinat ym.) osana pedagogista toimintaasi? Kerro esimerkkejä.
7. Onko työyhteisössäsi käytössä esimerkiksi viikon tähtilapsia tai muita vastaavia käytänteitä (lapsi osallistuu toiminnan suunnitteluun, saa pieniä tehtäviä ym.)? Kerro esimerkkejä.
8. Tuleeko sinulle jotain muuta mieleen aiheesta positiivinen pedagogiikka? Kerro esimerkkejä.

Kiitos vastauksista!

### Liite 3. Seligmanin (2012, luku 10) hyveet ja luonteenvahvuudet

HYVE	VAHVUUS
Viisaus ja tieto	1. Uteliaisuus 2. Oppimisen rakkaus 3. Avoimuus 4. Käytännön älykkyys 5. Sosiaalinen älykkyys 6. Näkökulmanottokyky
Rohkeus	7. Rohkeus 8. Sinnikkyys 9. Rehellisyys
Inhimillisyys ja rakkaus	10. Ystävällisyys ja anteliaisuus 11. Rakkaus
Oikeudenmukaisuus	12. Ryhmätyötaidot 13. Reiluus ja tasapuolisuus 14. Johtajuus
Kohtuullisuus	15. Itsesäätely 16. Harkisevaisuus 17. Vaatimattomuus
Henkisyys	18. Kauneuden arvostus 19. Kiitollisuus 20. Toiveikkuus 21. Hengellisyys 22. Anteeksianto ja armo 23. Leikkisyys ja huumori 24. Innostus



## Liite 4. Tiedote tutkimuksesta

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON  
AVOIN YLIOPISTO

9.4.2022

Hei, opiskelen Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa, varhaiskasvatustieteen aineopintoja ja teen niihin liittyvää proseminaaritutkielmaa aiheena **Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa.**

*Sinua pyydetään mukaan* varhaiskasvatustieteen aineopintoihin kuuluvan proseminaariryöön tutkimukseen, jossa tutkin varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta sekä positiivisen pedagogiikan ilmenemisestä pedagogisessa toiminnassa. Sinua pyydän mukaan tutkimukseen, koska työskentelet varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuksen opettajana tai varhaiskasvatuksen lastenhoitajana. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Liitteenä olevassa tietosuojailmoituksessa on kerrottu henkilötietojen käsittelystä. Tutkimukseen pyydetään mukaan noin 20 tutkittavaa.

*Vapaaehtoisuus* Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen tai keskeyttää osallistumisen milloin tahansa.

*Tutkimuksen kulku* Proseminaaritutkimukseen sisältyy kysely, joka täytetään netissä. Vastaaminen kestää n. 15-30 minuuttia. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Kyselyn vastaukset tulevat olemaan osa proseminaaritutkielmaani. Säilytän saamani aineiston siihen asti, että olen saanut proseminaaritutkielman valmiiksi. Hävitän aineiston tämän jälkeen, viimeistään 31.10.2022. Vastaamalla kyselyyn annat suostumuksen käyttää vastauksiasi osana proseminaaritutkimustani, koska vastauksia ei voi poistaa tai muokata jälkikäteen.

*Tutkittavien vakuutusturva* Tutkittavat ja tutkimuksen tekijä on vakuutettu yliopiston vakuutuksilla.

### **SUOSTUMUS OSALLISTUA VARHAISKASVATUSTIETEEN PROSEMINAARITUTKIMUKSEEN**

Olen ymmärtänyt, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voin milloin tahansa ilmoittaa, etten enää halua osallistua tutkimukseen, mutta siihen asti kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan hyödyntää tutkimuksessa. Olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta ja henkilötietojeni käsittelystä siinä. Olen ymmärtänyt saamani tiedot ja haluan osallistua tutkimukseen.



## Liite 5. Tietosuojailmoitus tutkimuksesta

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON  
AVOIN YLIOPISTO

9.4.2022

Kuvaus henkilötietojen käsittelystä tieteellisessä tutkimuksessa  
(tietosuojailmoitus EU (679/2016) 13, 14, 30 artikla)

### 1. Proseminaaritutkimuksessa 'Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa' käsiteltävät henkilötiedot

Kyseessä on Jyväskylän avoimen yliopiston varhaiskasvatustieteen aineopintoihin kuuluva proseminaaritutkimus aiheena Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemukset positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisen pedagogiikan ilmentymisestä pedagogisessa toiminnassa. Tutkimus tehdään kevään 2022 aikana. Tutkimuksessa Sinusta kerätään seuraavia henkilötietoja: ikä, sukupuoli, koulutus, ammattinimike, työkokemus. Tämä tietosuojailmoitus annetaan tutkittaville sähköpostitse.

### 2. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste tutkimuksessa/arkistoinnissa

Käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista, sillä tavoiteltuun *yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden* (tietosuojain 4 §:n 3 kohta)

**Henkilötietojen siirto EU/ETA ulkopuolelle** Tutkimuksessa tietojasi ei siirretä EU/ETA -alueen ulkopuolelle.

#### Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu suunnitelmaan ja jaksolla on vastuuhenkilöt. Henkilötietojasi käytetään vain proseminaaritutkimusta varten siten, että Sinua koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

#### Tunnistettavuuden poistaminen

Suorat tunnistetiedot poistetaan suojoitena aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja).

#### Tutkimuksessa käsiteltävät henkilötiedot suojataan

käyttäjätunnuksella  salasanalla  käytön rekisteröinnillä  kulunvalvonnalla (fyysinen tila)

muulla tavoin, miten:

Tutkimuksesta on tehty **erillinen tietosuojan vaikutustenarvio**/tietosuojavastaavaa on kuultu vaikutustenarviointista

Kyllä  Ei, koska tämän tutkimuksen vastuullinen johtaja on tarkastanut, ettei vaikutustenarviointi ole pakollinen.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusrekisteri hävitetään (31.10.2022 mennessä)